

S fronte na premogov- nem polju v Coloradu

Važno priznanje odveta pre-
mogovne družbe. — Povišanje
mezd na južnem in severnem
polju. — Voditelj
stavke na prostem.

Denver, Colo. — Na premo-
govnem polju so se dogodili
važni dogodki.

Iz zapora sta bila izpuščena
Frank L. Palmer, poročevalec
Federalizirane tiska, in A.
dam Bell, stavkovni vodja v co-
lumbijskem okraju.

Merle D. Vincent, odvetnik
Rocky Mountain Fuel kompani-
je, ki lastuje premogovnik Co-
lumbina, pri katerem je bilo
šest rudarjev ubitih a strojni-
cam, je pristal, da se kršijo
državni zakoni in da je stavka
izbuznala, ker so lastniki premo-
govnikov odrekli vse pravice
rudarjem. To priznanje je bilo
izvršeno pri zaslišanju pred dr-
žavno industrijsko komisijo.

Premogovniški podjetniki na
severnem polju so naznanili, da
povišajo mezd za petdeset cen-
tov, Colorado Fuel & Iron kom-
panija, Rockefellerjeva korpo-
racija, je pa na južnem polju
povišala mezd za trideset cen-
tov na dan. Kljub povišanju
mezd vztrajajo rudarji v stav-
ki in zahtevajo, da se priznajo
njih zahteve. Ti pač zahtevajo
jacksonvillsko lestvico.

Oko sto stavkarjev je še v
zaporih na jugu, pet in tride-
set stavkarjev je pa bilo obso-
jenih zaradi potepuštva.

Rudarji vztrajajo v stavki in
so prepričani, da izvojujejo na-
večjo zmago, na premogovnem
polju, ki je bila kdaj izvojevana
v premogovni industriji v tej
državi.

Izjava odveta Vincenta je
zelo važna za rudarje in bo naj-
brž vplivala na izrek industrijske
komisije. On je podal to
pomembno izjavo takoj po tem,
ko je George L. Nye, odvetnik
za skupino severnih podjetni-
kov izjavil, da ni spora med ru-
darji in podjetniki in da pod-
jetniki, ki so zastopani, niso
stranka, prizadeta od stavke.

Vpričo tega je pa Vincent re-
kel: "Ako se vpričo sedanjih
razmer v Coloradu odkloni pri-
znanje, da postoji stavka, je to
taktika, ki vodi do tega, da jav-
nost zaključi, da je industrija
nezmožna voditi svojih zadev.
Tu ni le stavka, ampak stavka
je tudi povzročila, da so bile
mobilizirane državne vojaške
sile."

Ta izjava je važna, ker je tudi
industrijska komisija trdila, da
ni stavke, dokler ni prišlo do ma-
sakra rudarjev pri Columbinu.

Vencent je dejal, da je javna
tajnost, da rudarji nimajo svo-
jega zaupnika pri tehnični, ko
je govoril o tem, da se kršijo
rudniški zakoni. Ena izmed
glavnih zahtev rudarjev je ta,
da se rudniški zakoni izvajajo
in spoštujejo od strani kompa-
nij.

ZDRAVNIK OBOŽEN DVEH UMOROV.

Chicago. — Veleporota je pre-
tečeni petek obtožila zdravnika
Amante Rongettija, lastnika
Ashland bolnice, 800 S. Ashland
Ave., umora Lorette Enders, na
kateri je izvršil nepotstavno o-
peracijo, in njenega otroka.
Preiskava je dognala, da je Ron-
gettij ukazal, da se otroka vrže
v peč in sežge.

Rongettij je v ječi, kjer bo
čakal na obravnavo. Sodnik E-
manuel Eller je izjavil, da ni še
nikdar alikal tako ogabnih do-
kazov, kot jih vsebuje obtožba
proti dr. Rongettiju.

Pomožni državni pravdnik Ed-
win Spiro, ki je podal veleporoti
dokaze o zdravnikovi krivdi, je
dejal, da se bo vršila obravna-
va v najkrajšem času.

Štiri milijarde dolar- jev v spekulacijah

Ogromna vsota v rokah bor-
zanskih trolot, mesto da bi
služila industrijam in delav-
cem.

Washington, D. C. — Pred-
sednik Coolidge je bil v petek
informiran, da so posojila, ki
jih dajejo banke "brokerjem",
za spekulacije na borzah, do-
segla rekordno višino treh mi-
liard in osemsto milijonov do-
larjev. To je eno milijardo več
kot v prejšnjem letu. Še nikdar
ni bilo v Ameriki toliko denarja
v spekulacijah kot je danes v
tem času. Mnogi trezni ekono-
mičarji so v strahu, da posojila
za spekulacije prinašajo krizo,
ker požirajo z milijardami kre-
dit, ki je potreben za obstoj in
razvoj industrij.

Z amer.-francoskim mi- rovnim paktom ne bo nič

V Washingtonu so odkrili, da se
Brandov načrt tiče le "agre-
sivne vojne."

Washington, D. C. — V kro-
gih državnega departmana pra-
vijo, da je Francija ubila pro-
pozicijo Združenih držav za
protivojni pakt vseh velesil.
Francoska nota, katero je pod-
pisal zunanji minister Briand,
uključuje besede "agresivna vo-
jna," kar znači, da Francija ne
mislil sprejeti pogodbe za odpra-
vo vsake vojne sploh, temveč se
omejuje le na "napadalne vojne."
To pa je lokav trik. Vaška
napadalna vojna se lahko smat-
ra za defenzivno.

Državni tajnik Kellogg je
mnenja, da na ta način ne bo
ameriška vlada sklepala nobene-
ga pakta, kajti do danes ni še
nobena vlada satisfakcično raz-
tolmačila, kdaj je vojna agre-
sivna in kdaj defenzivna.

SOCIALISTI PREVZELI MESTNO UPRAVO V READINGU.

Socialisti so obljubili, da bodo
pravično razdelili davčno bre-
me. — To je bila njih edina
obljuba.

Reading, Pa. — Socialistična
uprava je prevzela mestno upra-
vo. Večina ni velika. Tu je
župan J. Henry Stump, dva no-
va mestna svetovalca in mestni
kontrolor. Solaki odbor obstoji
iz devet članov in dva sta socia-
listi. Socialisti so zmagali pri
zadnjih volitvah, ker so obljui-
bili, da bodo pravično razdelili
davke. To je bila njih edina ob-
ljuba, ki so jo dali volilecem. Za
delavce, ki lastujejo majhne hi-
šice ali stanovanja, je to veli-
kega pomena.

Mesto ima svoj vodovod in
svoje podjetje za uničevanje od-
padkov. Cestne železnice, oskrba
mesta s plinom in elektriko in
pobiranje pepela je v privatnih
rokah.

Z delom za pravično razdeli-
tev davkov se je že pričelo. Sta-
ri davkar je bil odslovljen in
nov ustanovljen. Nastavljeni bo-
do davčni zvezdenci, da izvrše
dobro delo in se izsede oni pre-
možni ljudje, ki se umaknejo
plačevanju davkov.

Kapitalistične grožnje so se
izkazale za prazen strah, ki je
odmotraj vozil, od zunaj ga pa
ni nič. Grožilo je bilo, da podjet-
niki zapro svoje tovarne, ako pri
volitvah zmagaajo socialisti. Nič
od tega se ni zgodilo. Bile so
prazne besede, kakršne so se si-
šale, ko so socialisti prvokrat iz-
volili socialističnega župana v
Milwaukeeju. Reading Iron kom-

Senat morda dožene, da je Avila ponarejalec

Izvedli so poročali, da Avila
dela iste napake v španski pi-
savi, ki se nahajajo v doku-
mentih.

Washington, D. C. — Poroči-
lo dveh vladnih zvezdencev, ki
sta ga dala preiskovalnemu se-
natnemu odseku dne 6. januar-
ja, očito kaže, da je Hearstov
agent Miguel Avila sam fabri-
ciral "mehiške dokumente," ka-
tere je potem prodal časnikar-
skemu magnatu Hearstu za
\$16,000. Avila še ni obtožen po-
narejanja, toda imajo ga pod
policijskim nadzorom, dokler
senatni odsek ne izreče svoje
sodbe.

Izjava eksperta Carlosa V.
Cusacha, ki je bil profesor v
španski univerzi v Barceloni in
je danes v ameriški vladni služ-
bi kot avtoriteta španskega je-
zika, se glasi, da Avila dela v
svoji pisavi iste napake, ki se
nahajajo v Hearstovih doku-
mentih. Avila je bil pozvan, da
apiše špansko pismo na pisal-
ni stroj, kar je storil. Ko je Cu-
sachs potem primerjal Avilovo
pisavo s tekstom Hearstovih do-
kumentov, je našel, da je nare-
dil vse one tipične pomote, ka-
tere je prej opazil v dokumentih.
Glavna napaka na obeh straneh
je v besedi "usted" (angleško
"you," slovensko "vi"). V vseh
dokumentih, ki jih je objavilo
Hearstovo časopisje, je ta besed-
ca zapisana "ud," kar je grda
napaka kot pravi Cusachs — in
Avila je pokazal, da on tudi tako
piše.

Cusachs je dalje poročal, da
je našel v dokumentih približno
400 slovniških, stilističnih in ak-
centualnih pomet, kar je neod-
pustno za španske uradnike.

Drugi ekspert, A. D. Struble,
ki se razume na šifrirane brzo-
javke, je poročal, da so vsi tele-
grami v šifri, katere je Hearst
objavil kot "depeše med pred-
sednikom Callesom in mehiškim
generalnim konzulom Eliasom v
New Yorku" — navadna fabri-
kacija.

Zanimiva je izjava eksperta
Farrarja, ki je preiskal papir,
kateri je Hearst objavil kot
"istrgan list iz računske knjige
mehiškega finančnega depart-
mana." Farrar je rekel: "Clo-
vek, ki je kupil to fabrikacijo,
je moral biti zelo široko razpo-
ložen." To je kľofuta za Hear-
sta.

MOGOČE PRIDE DO TRUS- TOVSKE PREISKAVE.

Si a r a garda republikanske
stranke omahuje.

Washington, D. C. — W politi-
čnih krogih govore, da je sta-
ra garda republikanske stranke
pričela omahovati, ko je pregle-
dala dobro politični položaj, da
potlači Walshovo resolucijo za
preiskavo električnega trusta.
Sliši se, da bo večina v odseku
glasovala, da se resolucija pred-
loži kongresu.

Green bo govoril v Chicagu.

Chicago. — William Green,
predsednik Ameriške delavske
federacije, bo 13. jan. zvečer go-
voril pred člani čikaške odvet-
niške zbornice. Predmet govora
bo: "Ekonomska svoboda in in-
dustrijski mir." Green bo ostal
v Chicagu več dni in bo obdrža-
val konferenco z lokalnimi delav-
skimi uradniki.

Samomor odvetnika.

Chicago. — Odvetnik James
Mahoney si je v petek preževal
vrat z britvijo v kopalni sobi
svoje stanovanja na 218 E.
Erie st. Vzrok samomora je bilo
slabo zdravje.

Panija, zelo veliko podjetje, je
pričelo povečevati svojo tovar-
no. Philadelphia & Reading že-
leznica je pa pričela graditi no-
vo poslopje.

15,000 SLEP- CEV—JE DAR INDUSTRIJE

Velika in strahna je ta številka.
— Marakatera neurea bi se
dala preprečiti in marakateri
vid bi se dal ohraniti.

New York, N. Y. — V Zdrže-
nih državah je okoli sto tisoč
slepcev. Narodni odbor za pre-
prečanje slepote poroča, da je
petnajst tisoč slepcev izgubilo
svoj vid v industriji. Ti slepci
so ponorečili pri delu, ali so si
z delom v industrijah nakopali
bolezni na oči, ali so preveč
moral napenjati svoje oči pri
delu, ali so pa imeli svoje oči iz-
postavljene izhlapevanju, ki je
uničilo vid.

Poročilo nam pove, kako brez-
vestno se izkoriščajo delavci v
industriji. Vid je najdražji za-
klad, ki ga ima človek. Vprašaj-
mo kapitalista, za koliko bi on
prodal svoj vid in odgovoril bo,
da ne za vse skladi na svetu,
da je rajše berač z zdravimi oč-
mi, kot pa milijonar in slepec.
Ravno za tega kapitalista pa mo-
goče dela na tisoče delavcev,
katerih vid je v nevarnosti, ker
ni v podjetju naprav, ki bi varo-
vale oči delavcev.

Seveda varnostne naprave sta-
nejo denar. Ako se izdaja denar
za varnostne naprave, pa to krči
profit. Zaradi umazane pro-
fita imamo veliko število slep-
cev. Pa pravilo, da je današnja
človeška družba civilizirana! Ali
ni v zaameh današnji civilizaciji,
ako se poroča, da imamo pet-
najst tisoč slepcev, ki so izgubili
svoj vid v industriji?

Mussolini propovedal inozemsko posojila

Nihče si ne sme izposoditi de-
narja v inozemstvu brez do-
voljenja vlade.

Rim, 7. jan. — Mussolinijeva
vlada, boječ se nove inflacije i-
talijanske lire, je večer izdala
dekret, s katerim prepoveduje
vsa izposojevanja denarja v
inozemstvu. Prepovedano je vsa-
ko iskanje posojila na tujem za
občine kakor za privatne tvrdke
ali osebe. Inozemski kapital je
s tem izključen iz Italije, razen
če dovoli vlada. Kdor hoče v bo-
doče imeti posojilo iz tujine,
mora predložiti vladi prošnjo, v
kateri mora povedati kakaj po-
trebuje posojilo. Če potem vlada
dožene, da je posojilo koristno
za Italijo, ga dovoli, drugače pa
ne. Ta najnovejša politika fašis-
tov, ki se lahko označi "politi-
ka finančnega in gospodarskega
nacionalizma," je hud udarec za
trgovce in industrijske podjet-
nike.

DVA LETALCA SE UBILA.

Mexico City, 8. jafi. — Dva
letalca, ki sta spremljala sku-
pino taksških trgovcev na poti
v Mehiko, sta se v soboto ubila,
ko je njih letalo treščilo na
zemljo. Trgovci so srečno prišli
v glavno mesto Mehike.

Umor in samomor.

Kansas City, Kans., 9. jan. —
William B. Walz je v nedeljo
umoril svojo ženo in nato storil
samomor. Vzrok umoru in sa-
momoru je bil prepir. Walz bi
tudi umoril tudi svojo 15 letno
hčerko, da ni bežala k sosedom.
Ko so sosedje prišli, so našli oba
zakonca mrtva.

Otrok zastupil svojega brata

Laurens, Ia., 8. jan. — 5-letna
Mary Richardson je v nedeljo
vila v grio svojega 9 mesecev
stariga brata steklenico petro-
leja. Otrok je kmalu umrl.

Priporočila Davisa glede imigracije ne najde ušes

Kongresniki menijo, da je Davis
nameraval udariti Rusijo in
Čehoslovakijo. — V senatu ne
bodo Davisova priporočila na-
šla podpore.

Washington, D. C. — Delav-
ski tajnik Davis je v svojem
priporočilu kongresu izjavil, da
se odpravi emigracijska kvota
ali del kvote imigracijske kvote
iz takih dežel, ki ne marajo
sprejeti izseljenikov iz Zdrže-
nih držav, ako so deportirani.
Njegovo priporočilo ne najde
nobene odmeva v kongresu.

Prvi je bil kongresnik Celler
iz New Yorka, ki je razcefral
to priporočilo. Naglasil je, da je
priporočilo namenjeno za Rusijo
in Čehoslovakijo. Od tega časa
so tudi voditelji v senatu bolj
prereševali Davisova priporočila
in jih našli prelahka.

Davis meni, ta narod se pri-
poroča kot tak, od katerega je
nepraktično dobiti potni list po
navadnih potih.

Senator Borah pa meni, da se
ne bo tako pristransko ravno-
lo s ruskimi državljani, ako se iz-
selijo v Združene države, ker ni
diplomatičnih atikov z Rusijo.
Davis je vselej ponorečil s svo-
jimi polkusi, kadar je skušal,
da kongres uravna imigracijo iz
tujih dežel v to deželo.

Poplava v Londonu

27 oseb utonilo, ko je morje vr-
glo silno maso vode po reki
Thames.

London, 7. jan. — Velik del
Londona ob reki Thames je dan-
es pod vodo, katere čere po u-
licah tako globoko, da bi lahko
nosila večje čolne. Promet na
cestnih železnica je ustavljen
in policija je odredila prebiva-
cem, da zapuste hiše v poplav-
ljenem delu mesta. Kolikor je
doslej znano, je 27 oseb utonilo.

Nesreča je prišla, ko je reka
Thames v prejšnji noči silno na-
rastla in prestopila brgove; na-
rastla pa je vsled tega, ko so
po reki pridrevli valovi iz mor-
ja, ki jih je pognal silovit vihar
drveč 92 milj na uro. Vsa več-
ja zgodovinska poslopja v bliži-
ni Trafalgar trga so poplavlje-
na v pritlčju.

PREDLOGA ZA URAVNAVO OBREŠTNE MERE PRED SENATOM.

Denarja, ki je podlaga kreditu,
je zdaj toliko v deželi, da se
obrestna mera lahko zniža.

Washington, D. C. — Senator
Brookhart iz Iowe je predložil
senatu predlogo, da kongres do-
loži redikonto za vse banke fe-
deralnega rezervnega sistema.
Senator pravi, da imajo speku-
lantje v načrtu prisiliti federal-
ni rezervni odbor, da poviša se-
danjo mero, ki je tri in pol od-
sto. On meni, da to poviševanje
obrestne mere spada v načrt, da
se v splošnem za deželo obdrži
visoka obrestna mera, nizka pa
za finančna središča in spekulaci-
jo.

Po Brookhartovem mnenju je
toliko sredstev za kredit v deže-
li, da bi bila obrestna mera naj-
nižja, kar jih pozna zgodovina
dežele, ako bi bila ta sredstva
pravilno razdeljena.

On predlaga amendment k po-
stavi, po katerem ne bodo več
dovoljena posojila v spekulacijs-
ke namene. Ako se to zgodi, bo
na razpolago štiri milijarde do-
larjev za navadne vloge.

Po Brookhartovem mnenju
naj bi imel le kongres pravico za
določanje obrestne mere. Ako se
ta pravica prepusti federalnemu
rezervnemu odboru ali podružni-
ci rezervnih bank, ni varno, pra-
vi Brookhart.

ZASLIŠANJE PRO- TI 'INŽUNKŠNOM' NA TEHTNICI

Predsednik Ameriške delavske
federacije še nima zagotovila,
da se zaslišanje vrši pred sejo
eksekutive te organizacije.

Washington, D. C. — William
Green, predsednik Ameriške de-
lavske federacije, še ni prejel
zagotovila, da se bo vršilo zasli-
šanje proti sodnijskim prepove-
dim pred justičnim senatnim
odsekom dne 17. januarja, ko
prične četrtletna seja eksekuti-
ve Ameriške delavske federaci-
je v Miamiu, Fla.

Senator Norris, predsednik
justičnega odseka, je bolan. To-
da odseka seja se je lahko
sklicala za danes, da se imenuje
pododsek, ki lahko prične z za-
sliševanjem takoj prihodnji dan
o Shipsteadovi predlogi proti
sodnijskim prepovedim. Zgod-
njemu zaslišanju se ugovarja,
ker so se mogoče nekateri člani
eksekutive dogovorili s svojimi
organizacijami, da bodo obdr-
ževali sestanke z njimi, ko se
odpeljejo v Miami.

Proti temu argumentu za za-
sliševanje zaslišanja je pa drug
zelo važen argument, ki pravi:
Čimprej se vrši zaslišanje pred
senatnim odsekom, toliko prej
je pričakovati, da se bo v sena-
tu in zbornici glasovalo o pred-
logah proti sodnijskim prepo-
vedim. Ako se odlašaa s temi
predlogami, tedaj se mogoče
zgodi, da bodo predloge poko-
pane in da se demokratični in
republikanski reakcionarji od-
ločijo, da ne store ničesar glede
tega vprašanja.

V poljskih cerkvah mo- ljo za aneksiljo Litve

Eden ubit in dva deset ranjenih v
obmejnem kavau.

Varšava, 7. jan. — Krvavi kon-
flikt med Poljaki in Litvinci je
včeraj nanovo izbruhnil ob me-
ji v okolici Krasčine. Poljsko po-
ročilo se glasi, da je grupa lit-
vinskih vojakov prekorajčila me-
jo in začela s sekirami sekati na-
pise, ki označujejo novo mejo.
Poljska straža je začela strelja-
ti, nakar so 20 minut pokali stre-
li na obeh straneh. Nato so Lit-
vinci pobegnili. Eden mož je
bil ubit in 20 ranjenih.

Po vseh poljskih cerkvah dan-
es molijo za "unijo Poljske z
Litvo." Nadškof Ločinski v Vilni
je sestavil molitev, ki se gla-
si: "Bog, ki si združil Poljake in
Litvince pred več stoletji, pro-
simo te na kolenih, združi nas
še zdaj, da bo mir." Diplomate
v Varšavi smatrajo to molitev
kot popularen apel za anektaci-
jo Litve k Poljski.

MLAD MORILEC JE SEL MIR- NO V SMRT.

Ubil je mater in njenega
otroka.

Columbus, O., 7. jan. — 17-
letni Floyd Hewitt, ki je v fe-
bruarju lanskega leta umoril
mrs. Fred Brown in njenega
5-letnega sinčka, je plačal svoj
zločin z življenjem v noči od
petka na soboto. Ko so ga stra-
žniki vodili na električni stol, je
bil miren in hladnokrven.

Hewitt je ubil mrs. Brown-
ovo a krepelcem. Njen petletni
sin je bežal v klet, kamor mu
je Hewitt sledil in ga ubil. Mo-
rilec je po dejanju šel v kuhinjo,
kjer se je umil in potem odšel
na svoj dom, kjer je trdno spal
do naslednjega dne.

Hewitt je bil najmlajši mo-
rilec, obsojen na električni stol,
v državi Ohio.

Industrije na jugu so grade na izkoriščanju

To je bilo povedano na letnem
zborovanju Ameriškega dru-
štva za delavsko zakonodajo.

Washington, D. C. — Velike
tovarne in delavnice se množe
na jugu kot gobe po dežju. V
Piedmontski pokrajini v obeh
Karolinah in Alabami se gradi
industrijski imperij, ki bo enak
pittburškemu industrijskemu
cesarstvu. Govorniki, ki so go-
vorili na letnem zborovanju A-
meriškega društva za delavsko
zakonodajo, so to resno nagla-
šali.

Profesor Broadus Mitchell s
John Hopkinsove univerze je iz-
javil, da se industrija v južnih
državah širi, kar južni podjetni-
ki lahko najamejo delavce, ki
delajo za nizko mezd. Ti de-
lavci niso organizirani in se ne
morejo postaviti uspešno v bran
proti izkoriščanju. V južnih dr-
žavah ni zavarovanja proti bo-
leznim in poškodbam. Delavci
so prepričani, da jih ni kapitali-
stom na milost in nemilost. De-
lavci morajo sprejeti to, kar jim
kapitalisti ponudijo. Delav-
nik je dolg, otroci delajo v to-
varnah, mesto da hodijo v šolo.
V takih razmerah pa cvete iz-
koriščanje delavcev na eni stra-
ni, na drugi se pa množi pre-
moženje podjetnikov.

Ohljudi governor sklicuje novo konferenco

Sestnajst rudarskih družin vrže-
nih na ceste v Pennsylvaniji.

Columbus, O. — Governor Do-
naway je v soboto sklical novo
konferenco baronov premoga
in zastopnikov rudarske unije
v državi Ohio, v svrhu končanja
stavke, oziroma ispora. Lee
Hall, predsednik 6. distrikta
United Mine Workers, je takoj
sprejel povabilo v imenu rudar-
jev. Konferenca se ima vršiti
16. januarja.

Organizacija lastnikov pre-
mogovnikov še ni odgovorila,
domneva pa se, da zavrne povabi-
lo. Governor pravi v svojem
pozivu, da upa, da "obe stranki
nekoliko popustita".

Pittsburgh, Pa. — Vesta Coal
Company je v soboto ukazala
izgnati šestnajst družin izprtih
rudarjev iz svojih stanovanj v
okraju Washington. William
Feeney, odbornik rudarske uni-
je v Charleroiu, pravi, da je
kompanija prelomila pogodbo,
ko je vrgla družine na ceste.

ODKRILI INDIJANSKE RELIKVIJE.

Pasadena, Cal., 9. jan. — Štirje
fantje, ki so kopali jamo blizu
Oak Knolla, so odkrili več kovov
indijanskega orožja in relikvij,
ki se smatrajo za važne za zgo-
dovino o indijanskem plemenu,
ki je nekdanj živel na ozemlju,
kjer stoji danes Pasadena in
San Marino. Najdbe so bile iz-
ročene Pasadinski zgodovinski
družbi.

Stekel pes razumel poljsko!

Chicago. — Policaj Adolf Pa-
linski je v petek zvečer lovil psa
v bližini postaje Shakespeare.
Pes je ogrižal tri dečke in poli-
caj je sumil, da je stekel. Nekaj
časa je Palinski zval psa angle-
ški, a ko se cucek ni zmenil, je
začel policaj klicati v poljskem
jeziku: "Podz tutaj, pies!" To
je pomagalo. Pes se je ustavil in
Palinski ga je brž ustrelil.

Franciji primankuje filmskih junakov.

Pariz, 9. jan. — Franciji pri-
manjkuje filmskih junakov in
ljubimcev kot je bil

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena glasila po dogovoru. Neoplačilci se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inštalacijo \$2.00.

Naslov na vas, kar ima stik s kmetom:
"PROSVETA"
 2557-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

135

Datum v oštepanju n. pr. (Dec. 31-1927) poleg vsakega imena na naslovu poslati, da vam je s tem časopisom potekla naročnina. Poslovno je preverljano, da se vam ne odvzame list.

STAVBINSKA VOJNA HISTERIJA JE POLEGLA.

Ko je bila vojna končana je prišla velika zahteva po gradnji novih hiš, poslopjeh za trgovino in industrijo. Ta zahteva je bila glasna in križem Združenih držav. Nič čudnega. V vojnem in po vojnem času se je ljudstvo selilo križem. Nastale so nove potrebe, kakežnih ljudi pred izbruhom svetovne vojne niso poznali v Združenih državah. V velikih in industrijskih mestih se je pojavilo pomanjkanje stanovanj. Ljudje z dežele so se selili v industrijska središča. Cena poljskim produktom je padla, s njimi pa tudi vrednost farm. Farmarji so prihajali na boben in tisti, ki so videli, da jim grozi vpropastenje, so prodali svoje farme, da rešijo, kar morejo še rešiti.

Zdaj se pa zdi, da je ta stavbinski dirindaj minil, ako se pazno čita in študira poročilo, ki ga je izdalo Narodno društvo zemljiščnih trgovcev. Razmere so postale zopet normalne. V mestih so zemljiščne kupčije slabe. Nekateri zemljiščni trgovci se sicer tolažijo, da se zopet obrne na bolje, ko se izboljšajo delavne razmere. Mogoče se to zgodi kje lokalno, ampak splošno tega ne bo več. V nekaterih mestih je celo preveč kapitala, ki bi se rad naložil v stavbah in na prvih vknjižbah.

Poročilo o položaju v stavbinstvu in zemljiščnih kupčijah se naslanja na podatke iz 310 mest. Pet in tri deset odstotkov teh mest pokazuje ravno toliko življenja v stavbinstvu in zemljiščnih kupčijah, kot ga je bilo leta 1926. Pet in dvajset odstotkov ga pokazuje več, štiri deset odstotkov pa manj.

Sedem in petdeset odstotkov teh mest pokazuje, da je cena zemljišč taka, kakršna je bila pred enim letom, to je v letu 1926. Štirinajst odstotkov teh mest ima višjo ceno, devet in dvajset odstotkov pa nižjo. Statistika nam dalje pokazuje, da stanarine ne plezajo več kviško, ampak padajo. Stanarina za družinska stanovanja je ostala enaka kot v letu 1926 v 57% odstotkov mest, gre kviško v 10%, pada pa v 24%.

Stanarina je padla najbolj v mestih, ki imajo od 200,000 do 500,000 prebivalcev. To se posebno opazuje v novoangleških in srednje atlantiških državah. Ako se Združene države in Kanada vzamejo kot celota, tedaj ima 60 odstotkov mest več kapitala, kot je povpraševanja po njem. V dva in dvajset odstotkih teh mest sta zahteva in množina kapitala enaka in le v osemnajst odstotkih so zahteve po posojilu večje, kot je kapitala na roki.

To pokazuje, da je kapitalizem v Združenih državah premagal v zemljiščni trgovini izredne razmere, ki so posledica vojne. Zemljiščna trgovina postaja zopet normalna. Tupasem so razmere še izredne, a teh je vedno manj.

Zemljiščni trgovci, kadar ponujajo zemljišča ali posestva na prodaj, ne bodo pripovedovali tega onim, katerim ponujajo zemljišča in posestva na prodaj. Naglašali bodo, da so razmere še izredne in da se trgovina z zemljišči ravnotako oživi in postane tako obširna, kot je bila v letih po vojni, ako se odpre delo. To "ako se odpre delo", pa pojanjuje razumnemu človeku, da se delo v normalnem času in v kapitalističnem gospodarskem sistemu ne bo nikdar tako odprlo, kot se je, ko je bila vojna končana. Za to naj bo vsak kupec previden in preudaren, kadar kupuje zemljišče ali posestvo.

So izjeme in te so tam, kjer prihaja industrija v mesto in se prebivalstvo pomnoži za veliko več v letu, kot je bilo novorojenčkov. V takih mestih so bile prilike tudi pred vojno in so še danes.

Za to naj bo delavec, ki si je pristradal par stotakov in misli ustanoviti svoj dom, previden in preudaren, kadar kupuje zemljišče ali pa posestvo. Dobro naj premosti razmere v mestu, preden se odloči, da plača ceno, za katero se mu zemljišče ali posestvo ponuja na prodaj. Če bodo delavci vpoštevali ta nasvet, si bo marsikateri prihranil par stotakov, ki mu bodo prišli prav.

S pota.

Odkar sem v Ameriki obiščem letno najstarejšega Slovence, živečega v Minnesoti, rojaka Franceta Lazarja. Prošlo leto sva ga skupno obiskala z G. H. Peruškom, katerega je vprašal o njegovem zadovoljstvu. In nato sam odgovoril, da zanj je še dobro, ker mu soproga preskrbi vsakdanjo hrano, toda nanj, uboga Lazarja, pa vse pozabi.

"No, slabšam se slabšam in staram," je pojamral stari mož ter naprej dopovedoval o svojih doživljajih in dogodkih, ki jih je doživel na Towerju, Elyju in drugod v Minnesoti. Najprej sem se ustavil na Towerju, je dejal France, "delal sem v jami, pa kar naenkrat pride za menoj moja sestra Neža. Vesta, ona je bila v Tratu za kuharico. No, sem si mislil, pa bova začela "boarding house". In res sva odšla na Ely."

"Tam sva se naselila kar v gozdu, ker takrat ni bilo v teh krajih še nič drugega kot gozd, kjer leži danes mesto Ely. Tako sva s sestro Nežo lepo skupaj gospodarila do njene smrti. Bog se usmilil njene duše. Tam-le doli počiva," je pokazal s prstom na pokopališče stari Lazar, "tam počiva moja pokojna sestra Neža; jaz pa prenašam še sedaj to ubogo življenje tukaj na Elyju. No, res imam sina, ki je nekje v državi Colorado, pa se ne zmejni zamej," je tarnal Lazar.

"No, prijatelj, koliko let ste pa že v Ameriki?" ga vpraša naš umetnik Perušček. "Ja veste," je počasi odgovoril, "saj sem že pozabil. Le to vem, da je bil Tower takrat še precej mlad, ko sem jaz sem prišel. Moja hila na Elyju pa je bila prva postavljena. Pokojni Buh, Bog mu daj gnado božjo, je pri meni imel prva cerkvena opravila. Tako so se pozneje ustanovila pri meni tudi prva društva. Tako je bilo polagoma naprej, medtem ko je naselbina pričela rasti. Tam gori," pokazal je na hriček, "je sedaj hila naše Zorčiča; on je sodnik na Elyju. Ko sem jaz sem prišel, je tam stala neka mala gozdarška koča, ki je služila gozdarjem. To je bila edina "hila" v teh krajih takrat. No, sedaj pa je mesto Ely že precej veliko."

Z zanimanjem sva ga poslušala; Perušček se je zvedavo oziral v kote Lazarjevega stanovanja. Bilo je v jeseni; Lazar je sedel na vretah krompirja. V drugi strani je bil kup neomlatenega fišola, po stenah pa so visele starinske slike. Perušček, meneč, da ima Lazar knjigo na mizi, ga vpraša: "Kaj imate knjigo?" "Ne," je dovrnil Lazar. "Veste, pred časom mi je pogorela hila tam čez cesto; ko sem drugo sedel, pa so mi jo vzeli. Tako sem se preselil sem. Ta mali zabojček (podoben mali knjižni) tukaj pa vsebuje srebrno razpelo. Ko je vse pohištvo sgorelo, mi je to ostalo nepokopovano. Veste, zgodilo se je namreč tako: Ko je nastal požar, je bilo na mizi, ki se je kmalu vnela, razpelo pa je treščilo v klet na zemljo. Tako mi je ostal samo ta predmet moje ga prejšnjega pohištva," je smehljaje dokončal Lazar.

Perušček ga je pogledal po glavi in zmehčani lasih, kot bi mu jih hotel pošesati. Odpotevala sva od našega starega znanca z nado, da ga kmalu zopet obiščeva.

Pred par dnevi, na novega leta dan, sem obiskal Peruška na njegovem domu v Evanstonu, Ill. Čakal me je na postaji. Peljal me je na dom, ki je preprosto, a lično stanovanje z delavnico. Mala hčerka Marijana nama je odprla in voščila srečno novo leto. Nato se nam je pridružil še umetniškova soproga in po občajnem novoletnem voščilu se je zame pričela razstava slik, kar sem si sam želel videti. Bili so minnesotaki utisi, ki jih je Perušček dobil prošle jeseni. Bili so indijanski motivi iz pustin z juga. Dalje več drugih, ki so me v duhu pripeljali v južni Colorado, Novo Mehiko in sploh v divne kraje našega Zapada. Iz kansaške meje pri Lehantu, Colo., kjer se v dolgih porokih prične snežniki vrh Skalnatega

gorovja. Peruškove slike so mi vse to živo pred očmi, kakor sem že večkrat sam videl: indijanske vaši in pueble iz daljne dobe. Kako imenitna in impresivna je slika Zahajajočega solnca! Te kraje je umetnik šele lanskega leta obiskal, a so sedaj že utisnjeni na platno. Je to slika v raznovrstnih barvah, s krasnimi potezami, ki predstavlja Jutro, Večer, Spomlad in Jesen.

Kot sem že omenil, je bil prošle jeseni Perušek na obisku v Minnesoti. Sedaj ima že mnogo slik iz svojega obiska po Minnesoti. Najprej je postavil predme sliko Franceta Lazarja iz Elyja. Slika je tako resnična, da sem mislil, da bo Lazar kar spregovoril. Tudi njegovi lasje, ki jih je Perušek tako pomenljivo pogladil, ko sva odhajala od Lazarja, so na sliki prav tako naslikani. Lazar je pred hišo, sedeč ob plotu, čez katerega sva se tolikokrat intimitno pogovarjala. Stare ljudi spoštujem in ta slika mi je na novega leta dan dala pravega veselja, ko sem zrl v obraz znanca.

Še drugo sliko sem videl. "Ali ni to Burnside tam ob jezeru, kjer sva skupaj medvede držali," sem vprašal Peruška, "ko ste vi kupovali indijanske obleke? Zdi se mi kot bi veter majal te-le veje na drevesu, ki ste jih naslikali na platnu." Vrstile so se še druge slike iz iste okolice, kamor pride toliko letovščinarjev vsako leto iz cele Amerike, kjer so na nekem malem otoku indijanci, kateri so tujcem za kašipote. Videl sem sliko "Long Lake", ki ga včasih tudi nazivajo "Saginaw". Vse skaloje, kot je v resnici, sva krasota minnesotaka iz tega okraja mi je bila pred očmi ko sem zrl na slike našega umetnika Peruška.

Ko sva bila s Peruškom na kratkem izletu tam gori, sva bila željna, pa sva vprašala nekega kovača za požirek vode. Dobri kovač pa nam prinese pristnega kalifornijskega Peruška. Je razgovorjal a kovačem, jaz sem pa zabeležil v potno knjižnico moje vtise. Sedaj pa vidim pred seboj sliko. Pa zopet slika "Sandy Point". Ko sem jaz bil tam prvič pred leti, so bili tam samo indijanski šotori. Indijanci so imeli udomačeno medvedo, ki se je igral po indijanskih grobovih. Ta kraj je Perušek utisnil na platno. Opozoril me je umetnik še na drugo sliko, ki mi je bila tudi takoj nje pokrajina znana. Samo razumeti nisem mogel, kdaj neki je Perušek dobil tako natančen njen vtis. Pa je rekel: "Med tem ko si ti nekam zijaš v daljavo, sem jaz opazoval to naravno veličino. Tu jo vidiš pred seboj." Cela vrsta pokrajinskih slik s kočami in menimi znanimi kraji se je vrstila pred menoj, ne v Minnesoti, pač pa na Peruškovem domu v Evanstonu, Ill., na Novoga leta dan. Skalnate soteske, jezera minnesotaka, logi in gaji — so sedaj na platnu pri Perušku. Vsa krasota Minnesote, se mi je zdela, je bila pred menoj v momentu. Tako sem videl velepomembni indijanski otok, na katerem so pokopani indijanski poglavarji iz davnih, davnih časov.

Da vse to sem videl na domu Peruška, kakor se v resnici vidi, ako človek stoji ob znani vrbi. Skratka: zdela se mi je, da sem bil na novega leta dan ne v Evanstonu, Ill., temveč v znanih krajih minnesotskih v okolici Elyja. Letošnjega novega leta ne bom nikdar pozabil, ki sem ga prebil v družbi z našim umetnikom na "razstavi" njegovih slik. — Matija Pogorelec.

Stavkovne vesti.

Loydell, Pa. — Stavka je tukaj 100%, toda dve družbi obratujeta s črnimi in rumenimi stavkokaži. Med te izvrže sta se danes pridružila še naša dva rojaka. Eden lastuje svoj dom in nekaj zemljišča, drugi ima dobro urejeno farmo in nekaj prihrankov naloženih v denarnem zavodu, poleg tega pa je še brež otrok.

Društva bodo postopala z omenjenima rojakoma po pravilih. Ko sta šla gori omenjena gosпода s kateb, je temperatura kazala 10 pod ničlo. Šerif pa je brezobzirno metal iz stanovanja na prosto nedolžne otro-

čice in kar je bilo na družbini lastnini. Družba se posluša vseh sredstev, da bi stavko zlomila. Že dvakrat so jih zmetali iz družbinskih stanovanj. Družba je najela še drugo kolonijo, ki je nastala Webster Coal Co. Sedaj jih izganja vsepovod. Domači premogarji vztrajajo, kar je pa skebov, je v par dneh O. K. Ako je ne ubere, ga ponoči prinesejo iz rova. Sliši se še o par drugih rojakov iz Canemaugha, da v tej bližini opravljajo umazano delo. Svarim vas, opustite gal Stavka se bliža koncu. Kaj potem sledi, si vaak lahko misli. Med nami skeb ne bo imel obstanke. — Poročevalec.

Naše naloge v l. 1928.

Milwaukee, Wis. — "Staro leto 1927. se nagiblje k svojemu zatonu." Še nekaj dni nas loči do novega leta. "Staro leto se poslavlja, novo nas pozdravlja."

Tako smo čitali marsikje, v zadnjih dneh leta 1927. In koliko dobrega, koristnega podjetnega in upoštevanja vrednega, se je zapisalo pod takimi uvodnimi stavki.

Človek se menda kar ne more ubraniti nekakšnemu posebnemu uplivu, in dobremu razpoloženju ob takih časih. Kar čuti srce, splava v pero. Sovraštvu se omili. Napake prezro. Zakaj to? Mogoče zato, ker nas to enakomerno potekanje let tako živo spominja na malenkost in minljivost nas vseh. Kakor je vsakega leta ob gotovem času konec, tako bo tudi prišel enkrat konec vsakega človeka.

Ob koncu vsakega leta nam kar nehote splavajo naše misli in naš spomin nazaj v preteklost. Kako smo živeli? Kaj doživeli? In kaj delali? Če smo živeli in delali nesebično drug z drugim, eden za drugega, čutimo mir in zadoščenje v svojih srcih. Če pa smo živeli le samo zase v sebičnosti in egoizmu, pa nas nekaj opominja da je treba kreniti na drugo pot.

Človek se pojavi na tem svetu, ostane nekaj časa tukaj, opravi svoje delo in dolžnosti, dobro ali pa slamo, ali pa sploh nič. In potem pa zopet odide.

Stari oče "Cas", lista po knjigi našega življenja. Pravkar je zopet obrnil nov, čist list v knjigi. Kaj bomo zapisali na ta list, kot posamezniki, kot narod in kot človeštvo sploh?

Preteklost se nikdar več ne povrne. Ali zmote in napake ki smo jih izvršili v preteklosti, lahko popravimo v bodočnosti. Novo leto pomeni za vse in za vsakega izmed nas, nov poizkus in nov začetek. Tako naj bi se posebno pomenilo novo leto za nas milwaukee Slovence, leto koristnega dela, leto napredka, leto prebujenja in leto splošnih uspehov.

Kako naj to dosežemo? Zberimo svoje misli, svojo energijo, svoje zmožnosti, in posvetimo vse delu za Slovenski dom. Vse drugo bo prišlo samo od sebe. Pogorji za to delo so baš sedaj, vkljub slabim časom, jako ugodni.

Pisec teh vrstic je bil še pred enim letom, vselej v zadregi kadar je moral priti v javnost s kakim poročilom o delovanju in uspehih za slov. dom. Vse je bilo tedaj še tako prazno, tako zaspano in tako brezbržno, da je bilo le težko nabrati kaj, da bi bilo vredno poročati v javnost.

Z veseljem pa sedaj naznanjam, da je v tem oziru sedaj veliko boljše. Vse povsod boljše izgledi, posebno odkar se je družbo inkorporiralo.

Seje direktorjev so bile vedno dobro obiskane, število delničarjev narašča stalno, društva plačujejo na stare delnice in podpišejo nove, in povrh prirejajo to in ono v korist Slovenskega doma, in potem osameli dopisi v korist Slovenskega doma, postajajo večgласni in številnejši. Vsa društva, ki so delničarji, so se pričela bolj živo zanimati za stvar. In kar je tudi velike vrednosti in važnosti, tajniki omenjenih društev, postajajo boljše in boljše v poslovanju z organizacijami.

Tako na primer so mi bila poslana imena zastopnikov za glavno sejo, od večine takoj po izvolitvi istih, medtem ko sem

moral druga leta "moledovati" za nje, od vsakega društva posebej. Tako je, pravi! Z točnostjo in vestnostjo, je vsako delo že polovico opravljeno.

Naravnost presenetljivo je tudi, kako prihajajo ugodna poročila ob društev delničarjev, glede oglasov za v knjižico, katero se bo izdalo ob prireditvi, na Velikonočno nedeljo. Lepo bi bilo ko bi se prav vsa društva delničarjev nalo v tej knjižnici ob omenjeni prireditvi.

Toraj, le tako naprej. Tako je prav. Na podlagi vseh teh dobrih znamenj lahko rečem, da bo leto 1928 prekalalo vsa prejšnja leta v napredku za Slovenski dom. Tako da bomo ob zaključku tekočega leta se že res lahko bolj resno bavili z vprašanji: kedaj, kje in kakšno bo naš Slovenski dom v Milwaukee.

Končno želim vsem bralcem mnogo sreče in mnogo veselih dogodkov v letu 1928., obenem pa tudi izrazim skromno željo, da bi storili vsak po svojih močeh za Slovenski dom, najsi bo že z besedami ali z dejanji.

Na delničarje in delničarke pa apeliram, da se gotovo udeležijo glavne seje, ki se bo vršila v petek 20. januarja, ob 8. uri zvečer v Tamšetovi dvorani.

Za Slovenski Dom Inc. — J. Matoh, tajnik.

Kile na farme.

East Worcester, N. Y. — Zedaj časa ni bilo nič slišati iz naše naselbine, zato sem se namenil nekoliko oglasiti.

V prvi vrsti moram povedati, da vlada tu med Slovenci sloga. Gremo roko v roki, kar je to najlepše za našo prihodnost. Lansko leto smo imeli precej dobro letino, in dober trg zase, kar tu pridelamo. Tukaj raste vse, kar pač spada v ta kraj dežele. Zemlja je dobra in rodovitna. Vsi tukajšnji slovenski farmarji imamo boljše zemljo kot Angleži, ker Slovenci so začeli boljše obdelovati polje kakor ga Angleži. To se vidi po leti: katera farma je slovenska ali angleška. Zato pa naše farme tukaj napredujejo.

Znanj mi je, kako slabo se dela v industrijah. Čudno se mi zdi, da se naš narod ne zaniমা v večjem številu, da bi bil enkrat, na stare dni, sam svoj gospodar. Ako živim v mestu, imam svojo hila; to je dobro. Ali če ti hila ne prinese zadosti za tvojo potrebo, moraš se podvreči pokorščini; poslušati moraš svoje predpostavljene. Vsa časa te lahko postavijo na cesto. Jaz mislim, da bi se boljše počutil na farmi, ako ravno je treba po leti trdo delati. Pozimi se pa odpodije.

Kaj pa vi, premogarji? Vsa časa dve leti imate precej dolge počitnice. Kot čitam v listih, morate marsikatero britko prestat. Kaj ni za vas milosti? Kompanije vam je ne bodo dale, pač pa si jo morate iskati sami! Dežela je velika, zemlja vas kliče, da si naredite boljše bodočnost. Se ptika se kletke oprosti. Zakaj se pa človek ne kompanijskega jarma?

Mladina raste; mi moramo upoštevati, da je industrija prenapolnjena, a živeti želi vsak. Kam se naj delavec poda? Na deželo! Tam si bo ustvaril svoj dom: Ni lepšega življenja, kot je na deželi. Ko zjutraj solnce vzhaja, se človeku kar srce od zadovoljnosti veseli. Kdor pa dela po tovarnah in rovi, pa nima časa ozreti se, odkjer solnce gor gre.

Zato pa Slovenci, ne pozabimo zdravice: "Zemlja rodila trsa dva, trsa rodila grozda dva, grozda nalila kozarca dva, pimo ga bratci Slovenci!"

Pozdravljam vse čitatele Prosvete! — Anton Habinec.

Rojak zmarnil.

La Salle, Ill. — Novo leto je prišlo s silnimi zameti in mrazom ter zahtevalo svojo žrtev. Abel S. Koseski, član društva "Triglav" št. 2 je zmarnil na mostovžu pred vrati, kjer je prišel. Vrat pa ni mogel odpreti, ker ga je prehitela smrt. Ko so sosedje zjutraj odmetavali sneg, so opazili truplo. Bil je namreč star samec, živel je v svoji hila. Lahka mu bodi ameriška zemlja! — Fred Malgal.

BANKARJE

Merda pojde.

Častiti mister Hearst! Podpisani imam pravo pismo, ki ga je pisal mehiški prezident Calles Tonetu Kristianu, ko se je Tone mudil v Ameriki. Vi boste "suprajst", ko preberete to pismo. Lahko ga prodate z velikim dobičkom kompaniji na Lawndale. Dam ga za pet tavitent dolarjev. — Col. Charles Pardulovich, c-o Rt. Rev. St. O'Zanick, 1845 So. Potato ave, Chicago, Ill.

Črna novica.

Te dni smo šele izvedeli zelo črno, žalostno, žalostno, prežalostno vest, da smo Slovenci najrevnejši narod na zemlji ploščati. Mnogo rojakov smo že poslali v nebesa, a še danes nimamo niti enega samega svetnika! Taka je demokracija v nebesih, odkar je Italija anektirala nebeško kraljestvo...

Svarilo.

Ako bodo šidje še kaj dolgo izdajali glasilo S. S. Z., grem jaz med anarhiste. — Matija Svobodnjak, Pullman.

Novoletna novica.

Dvestoosemindevaset oseb v Ameriki ima čez milijon dolarjev letnih dohodkov.

Šest marinarjev mrtvih v Nikaragvi za svobodo dohodkov.

Stotisoč rudarjev vrženih na cesto v Penni, Ohlu in West Virginiji v vojni za svobodo dohodkov.

Šest rudarjev mrtvih v Colorado za svobodo dohodkov.

Na stotine mrtvih vesle zime in gladu za svobodo dohodkov. — A. S.

Razlogi, ki štejejo.

Naše društvo bi bilo ali right, če bi imelo napredne člane. Ako bi imelo napredne člane, bi imelo tudi napredni odbor. Če bi imelo napredni odbor, ki imelo tudi naprednega predsednika. Ako bi imelo naprednega predsednika, bi bile seje napredne. In če bi bile seje napredne, bi bilo društvo zelo napredno. Tako pa je vse skupaj "en smern." — Frank Horseraddish.

Tam je "komiksen"...

Odkar je gospod Jim faliral v iskanju "komiksen" pri jednotah, se je lotil bolj krilatega posla. Vodil bo komisije v Rim z namenom, da informira Boga, da bi Slovenci aliter imeli vsaj enega svetnika. Gospod Jim upa, da bo pri tem poslu več uspeha in "komiksen." — Hahahar.

Uspavanka.

Poljaki in Litvinci se tepejo, tepejo, tepejo...

Pertinentna vprašanja.

Kakšne novoletne resolucije pa sklepajo pobožni delavci, ki vsako leto skebajo?

Užaljeni Kitajci.

Čink Fank Punk pravi: "Jaz bi sladko prosil boljševeke, naj me molijo za nas. Kitajci smo dovolj stari, da se lahko sami izveličamo."

Vera na eni nogi.

Zakaj gospod dekan, škof in kardinal najprvo vpraša za denar, mlado kuharico in zdravnika, kadar je bolan? Zakaj ne čaka, da mu nebo direktno podari dobro življenje in zdravje? — Andrew Sprogar.

Naznanilo.

Vsem tistim, ki nabirate podporo za slovenske stavkarje, bodisi v denarju ali blagu in nameravate poslati v vzhodni Ohio, naznanjam, da je Vzhodnoohijska konferenca dne 2. januarja t. l. izvolila stavkovni odbor, ki obstoji iz deset članov.

Kar je blaga, pošljite na naslov: Joe Snoj, R. F. D. No. 2, Box 7, Bridgeport, Ohio. Denar ne pošiljajte pa pošljite na naslov: Nace Ziemberger, Box 12, Glencoe, Ohio. Ta dva, z ostalimi odborniki, razdelita med najpotrebnejše. — Nace Ziemberger, konferenčni tajnik.

NABOČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

S. M.:

Sv. Miklavž in puran

Takrat je bilo, ko sem prve hlače raztrgal in sem se postavil z novimi. Ko gora velik sem bil takrat in tri peharje let mi je bilo. Pa so rekli ata:

"Mirkec, ali pojdeš k Molznikovim po mleka?"

"O pa še rad! Kar precej?"

"Precej, precej!"

"Mrz je," so pripomnili mama.

"Čaj, da ti oblečem pelarino."

Lepa je bila moja pelarina, še lepša pa rdeča kapuca na njej. Zato se je nisem preveč branil.

Pri Molznikovih so imeli velikega purana ali "mulmana". Dobra znanca sva si bila. Kadar sem bil dobre volje, sem ga vlačil za podbradek. Godrnjal je, pa tudi kavnil me je večkrat. Pa kdo bi se zmenil za tako malenkost.

Danes pa nisem imel sreče pri njem. Nikaj pri volji ni bil. Najbrž ga je jezilo, ker je zapadlo toliko snega ali pa je slabo spal sinoči.

Ko je zazril rdečo kapuco, se je ko divji zagnal vame. Neusmiljeno me je začel obdelavati s kljunom in smerjati v nerazumljivem jeziku:

"Gudel, gudel, gudel."

Te "prijaznosti" nisem pričakoval. Kaj kmalu sem pozabil, da sem "to goja" velik. Kar same od sebe so pritekale solze in z njimi jasno jokanje.

Iz rok mi je ušla kanglica, iz kanglice mleček. Ves prestrašen sem pridrljal k ateju, "mulman" pa za menoj.

"Ata, ata, mulman mulman!"

Ata so se smejali:

"Ali te ni sram? Ko gora velik, pa se mulmana bojiš. Ti si pa ti!"

"Ja kje imaš pa mleka pa kanglico?" so vprašali mama.

"Saj sem vedela, da si še premajhen. Ves mleček si razlil. Ti neroda nerodna!"

Takrat sem sklenil, da se ne bom več bal purana. Da bi bil sklep bolj zanesljiv, sem odrezal od pelarine rdečo kapuco in sem jo skril na dno akrinje. Mati so mi povedali, da me je zaradi nje "mulman" tako podil.

In spet sem hodil po mleko. Puran je še vedno godrnjal nad menoj, pa tudi moje hlače so mu bile pregošposke, večje neareče pa ni bilo.

"To goja" velik sem hotel ostati in sem moral tudi marškalj pretrpeti. Ko so me spra-

ševali, kako dela "mulman," sem dejal:

"Mulman dela gudel, gudel, gudel, pa je hud, jaz sem pa to goja velik in se ga nič ne bojim."

Smejali so se mi, meni se je pa dobro zdelo, ker sem lepo povedal:

"V tistem času, ko je najboljši snežilo, se je pripeljal iz nebes sv. Miklavž. V zlatem vozu se je pripeljal iz zlatih nebes, pa se je ustavil v naši vasi, ker je bilo v njej toliko pridnih otrok. Zvečer sem nastavil črevlje, pa se bili večji, pa pehar. K Molznikovim sem nesel samo krožnik, čeprav bi bil najrajši vzel koš. Pa so dejali mama:

"Če preveč nastaviš, ne boš nič dobil."

Storil sem po tuji volji. Težko sem zaspal tisto noč. Le kakaj mora nositi Miklavž ravno ponoči, ko spimo? Tako rad bi ga videl! Zlat voz ima ali pa kočijo. Pa angelčki so z njim, pa parkirji tudi. Angelčki se peljejo, ti pa voz potiskajo. Nič ga ne potiskajo, saj gre še tako preveč rado iz nebes na tla. Bog va, ali imajo res tako velike roge pa koše. Martinčkov Miha

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna, kadar ga je videla. Položil ji je cvetlice na odejo. Dvorkinja se je predramila, zasehala z naivno malomarnostjo preproste nepokvarjene device precej obairno lestvico od najtanjših do debelih glasov, stesnila glavo, pogoltala, počmakala in si jela rgeti oči.

"Jelena, pojdi spavat!" je velela bolna Hrvatica. "Revica, spala nisi že troje noči. Toliko se mučite zaradi me. Le pojdi! Kadar bo treba, te še pozove Omar."

"Ni mi do spanja, res ne!" je zagotavljala Jelena. Vendar je vstala, se priklonila in odšla.

"Zdaj pridejo krasni dnevi," je izpregovoril Omar. "Lahko te bodo odnašali na vrt, pod oreh."

"Pod oreh, da, pod oreh," je ponavljala tiho. Prijela ga je za roko in ga gledala dolgo, dolgo. Njene oči so izražale veliko mirno žalost.

(Dolje prihajajo.)

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna, kadar ga je videla. Položil ji je cvetlice na odejo. Dvorkinja se je predramila, zasehala z naivno malomarnostjo preproste nepokvarjene device precej obairno lestvico od najtanjših do debelih glasov, stesnila glavo, pogoltala, počmakala in si jela rgeti oči.

"Jelena, pojdi spavat!" je velela bolna Hrvatica. "Revica, spala nisi že troje noči. Toliko se mučite zaradi me. Le pojdi! Kadar bo treba, te še pozove Omar."

"Ni mi do spanja, res ne!" je zagotavljala Jelena. Vendar je vstala, se priklonila in odšla.

"Zdaj pridejo krasni dnevi," je izpregovoril Omar. "Lahko te bodo odnašali na vrt, pod oreh."

"Pod oreh, da, pod oreh," je ponavljala tiho. Prijela ga je za roko in ga gledala dolgo, dolgo. Njene oči so izražale veliko mirno žalost.

(Dolje prihajajo.)

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna, kadar ga je videla. Položil ji je cvetlice na odejo. Dvorkinja se je predramila, zasehala z naivno malomarnostjo preproste nepokvarjene device precej obairno lestvico od najtanjših do debelih glasov, stesnila glavo, pogoltala, počmakala in si jela rgeti oči.

"Jelena, pojdi spavat!" je velela bolna Hrvatica. "Revica, spala nisi že troje noči. Toliko se mučite zaradi me. Le pojdi! Kadar bo treba, te še pozove Omar."

"Ni mi do spanja, res ne!" je zagotavljala Jelena. Vendar je vstala, se priklonila in odšla.

"Zdaj pridejo krasni dnevi," je izpregovoril Omar. "Lahko te bodo odnašali na vrt, pod oreh."

"Pod oreh, da, pod oreh," je ponavljala tiho. Prijela ga je za roko in ga gledala dolgo, dolgo. Njene oči so izražale veliko mirno žalost.

(Dolje prihajajo.)

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna, kadar ga je videla. Položil ji je cvetlice na odejo. Dvorkinja se je predramila, zasehala z naivno malomarnostjo preproste nepokvarjene device precej obairno lestvico od najtanjših do debelih glasov, stesnila glavo, pogoltala, počmakala in si jela rgeti oči.

"Jelena, pojdi spavat!" je velela bolna Hrvatica. "Revica, spala nisi že troje noči. Toliko se mučite zaradi me. Le pojdi! Kadar bo treba, te še pozove Omar."

"Ni mi do spanja, res ne!" je zagotavljala Jelena. Vendar je vstala, se priklonila in odšla.

"Zdaj pridejo krasni dnevi," je izpregovoril Omar. "Lahko te bodo odnašali na vrt, pod oreh."

"Pod oreh, da, pod oreh," je ponavljala tiho. Prijela ga je za roko in ga gledala dolgo, dolgo. Njene oči so izražale veliko mirno žalost.

(Dolje prihajajo.)

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna, kadar ga je videla. Položil ji je cvetlice na odejo. Dvorkinja se je predramila, zasehala z naivno malomarnostjo preproste nepokvarjene device precej obairno lestvico od najtanjših do debelih glasov, stesnila glavo, pogoltala, počmakala in si jela rgeti oči.

"Jelena, pojdi spavat!" je velela bolna Hrvatica. "Revica, spala nisi že troje noči. Toliko se mučite zaradi me. Le pojdi! Kadar bo treba, te še pozove Omar."

"Ni mi do spanja, res ne!" je zagotavljala Jelena. Vendar je vstala, se priklonila in odšla.

"Zdaj pridejo krasni dnevi," je izpregovoril Omar. "Lahko te bodo odnašali na vrt, pod oreh."

"Pod oreh, da, pod oreh," je ponavljala tiho. Prijela ga je za roko in ga gledala dolgo, dolgo. Njene oči so izražale veliko mirno žalost.

(Dolje prihajajo.)

23.

Minilo je leto.

Bojna Fatima je počivala napol sede, napol leže na mehkih blazinah. Dolgi črni lasje so ji okvirjali bledorumen obraz, ki je izginila z njega vsa mladostna svežost. V kotu je na menderju dremala in kimala njena najljubša dvorkinja, mlada zala Sbrkinja Jelena.

Skozi rešetke srčasto obokanih oken je svetil in vabil krasen majnikov dan; slabotna bolnica pa se ni mogla geniti iz harema. Ostala je bila v sobi, odkar so se lani selile ptice po stari poti ob reki Bosni proti jugu. Ni mogla ne hoditi, ne stati; po vsakem gibu ji je močnejše utripalo bolno srce. Otekale so ji noge, izprva ob gležnjih, polagoma pa se je širila vodenica proti životu. Ponavljali so se, mučni napadi, zlasti ponoči; bolela jo je glava, nadlegoval jo je kašelj. Spala je slabo in dišala ji ni nobena jed. Onemoglo ji je vse telo; živele so le še oči, njene lepe žalostne oči.

Osman paša ji je nakupil od potujočih trgovcev dubrovniških vsakojake blekavitke robe, pisane svile italijanske, krasne tkanine flandrake in angleške in češke. Oradovalo je ni nobeno darilo.

Zdravili sta jo dve stari biljarici, ki sta sloveli daleč okoli Vranduka, da znata bolnim otrokom in ženam izborno variti lekovite trave in zeli. Prva je bila veleznogovna Ailima hanuma, ki podnevi ni mogla molčati pet minut zaporedoma. Druga slovitca zdravnica pa je bila Gulbahar (pomladana roža). Ta slavna roža je učakala že devetindesetdeset pomlad in je ponavadi hvalila in priporočala vse drugačne rastline in korenine nego njena tekunica Ailima. Obtemtakem sta se gledali večidel dokaj pisano. Vendar sta nasvetovali Fatimi enoglasno: naj nosi okoli vratu amulet, verižico s podkevami, arčeci in drugimi obseki; naj pije magijako slatino; naj užije par listkov z naplasi iz korana. Ali naposled je nočisti in hudovni duh prepričljivosti zasejal strupeno seme razpora mednji. Gulbahar je strastno priporočala čaj rakitovega lubja, Ailima pa zavrelec semlete hrastove skorje. Glasoviti zdravnici sta se grdo pričkali in prerekli, očitali drug drugi strašno nevednost in neozdravno neumnost, si pometali skorej in lub v obraz in odšli razjarjeni iz trdnjave.

Skozi rešetke so prodirale oglate zlate lise na odejo. Fatima je pogledala na vrt, poln bujne zelenja in cvetja. Nad bližnjim goriskim slemenom je prežal sajasat oblak kakor velikanski vampir.

"Ali mi ne more nihče pomagati?" je vzdihnila sama zase. "Ali res moram že umreti? Zunaj je pomlad — vse se raduje novega življenja. Ali je zame res vse pri kraju? Kolikokrat sem si želela smrti — ali zdaj — ah, kako težko je umirati mlademu srcu..."

Prišel je Omar in ji prinesel šopek cvetja bezgovega, kalinovega in česminovega, zlatobojnih potočnic, mičnih vijol in blagovonjavega volčina. Pogledal je spečo Jeleno in se čudil, da zna tako zalo dekle tako grdo smrčati.

Fatima se je nasmehnila veselo, ko ga je ugledala. Zamislila ga je tako, da je bila mirna in srečna